

Príloha 3 k materiálu „Metodický pokyn Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky č. 22/2022, ktorým sa stanovuje mechanizmus úpravy ceny v dôsledku zmien nákladov pri projektoch opravy a údržby, výstavby, modernizácie a rekonštrukcie inžinierskych stavieb a budov - zmena zmluvy, rámcovej dohody a koncesnej zmluvy počas jej trvania“ – závery k definovaniu nepredvídateľných udalostí na trhu so stavebnými materiálmi na základe vypracovanej analýzy „Vývoj cien vybraných komodít a ich dôvody“.

Predmetom analýzy bolo zdôvodnenie príčinných súvislostí a skutočností výrazného nárastu cien (výkyvu) vybraných komodít s odôvodnením a určením, v akej miere daná skutočnosť vplývala na ceny. Ide o vypracovanie analýzy, ktorá mala za cieľ odborne zhodnotiť a odôvodniť nárast cien komodít v porovnaní s prechádzajúcimi obdobiami a definovanie príčin zistených zmien a výkyvov cien.

Všeobecné metodické usmernenie Úradu pre verejné obstarávanie bolo prijaté v máji 2022 na základe súčasných mimoriadnych udalostí, ktorými sú:

- situácia vyvolaná ochorením COVID-19,
- situácia vyvolaná vojnovým konfliktom medzi Ruskou federáciou a Ukrajinou,
- v nadväznosti na vyššie uvedené aj aktuálny (nestabilný / negatívny) cenový vývoj na trhoch s niektorými komoditami.

Z uvedeného dôvodu smerujú na úrad požiadavky na usmernenie k možnosti zmeny zmlúv, ktoré sú výsledkom verejného obstarávania podľa § 18 Zákona o verejnom obstarávaní (ďalej len ZVO), konkrétnejšie k možnosti zmeny zmlúv podľa ust. § 18 ods. 1 písm. c) ZVO.

Podľa § 18 ods. 1 písm. c) ZVO, zmluvu, rámcovú dohodu alebo koncesnú zmluvu možno zmeniť počas jej trvania bez nového verejného obstarávania, ak potreba zmeny vyplynula z okolností, ktoré verejný obstarávateľ alebo obstarávateľ nemohol pri vynaložení náležitej starostlivosti predvídať a zmenou sa nemení charakter zmluvy, rámcovej dohody alebo koncesnej zmluvy.

Svetové krízy v 21. storočí mali vplyv na rast cien vybraných komodít, cien stavebných prác a materiálov. Vychádzajúc z analýzy priebehu cien stavebných materiálov v období rokov 2005 – 2022 je možné konštatovať, že na tento vývoj má výrazný vplyv rozvoj investícií a ekonomiky a na druhej strane ekonomické, hospodárske a finančné krízy.

Verejní obstarávatelia sú konfrontovaní s vonkajšími okolnosťami spôsobenými práve týmito mimoriadnymi udalosťami. Vzniknutá situácia má vplyv na verejné zákazky – na potrebu zmeny zmluvnej ceny dohodnutej v zmluvách o dielo. Je jasne preukázaná príčinná súvislosť medzi skúmanými okolnosťami a potrebou zmeniť zmluvu počas jej trvania.

Na základe analýzy vývoja cien stavebných materiálov za obdobie rokov 2005 – 2022, resp. 2017 – 2022 je možné konštatovať, že došlo k objektívnemu navýšeniu trhových cien stavebných materiálov, vo veľkej miere o výrazné navýšenie cien. Vychádzajúc z analýzy je rovnako možné konštatovať, že verejní obstarávatelia môžu preukázať potrebu zmeniť zmluvu o dielo (v časti cena diela) počas jej trvania uzatvorením dodatkov v dôsledku vplyvov skúmaných okolností.

Pri porovnávaní vývoja cien stavebných materiálov pred ekonomickou a finančnou krízou v rokoch 2008 – 2009 a po nej a vývoja cien pred pandémiou a počas nej (je to zrejmé z grafu uvedeného nižšie) v rokoch 2019 – 2022, konštatujeme, že súčasné mimoriadne udalosti patria medzi nepredvídateľné okolnosti.

